

Obraz Ruska v současné české beletristice - kontrast identit

Michaela Pešková, FPE ZČU v Plzni

Obráz Ruska v současné české beletristice

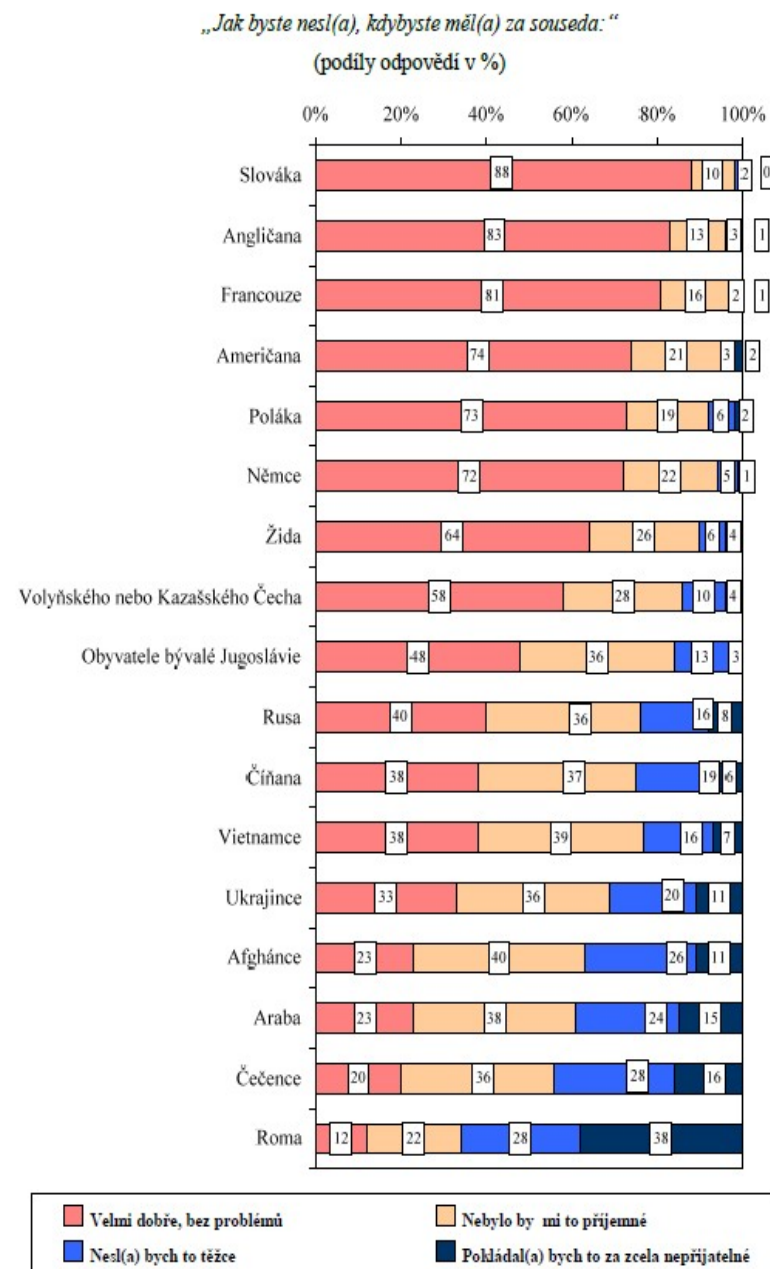
- kontrast identit

- ▶ Formovala se po roce 1989 nově česká národní identita také na základně vymezení se vůči Rusku?
- ▶ Je tento stav zachycen v obrazu Ruska v současné české beletristice?

Politologická východiska

- Rusko - „daleká země kdesi na Východě“
- spíše negativní hodnocení
- problém zahraničněpolitických vztahů

Současná ruská geopolitika

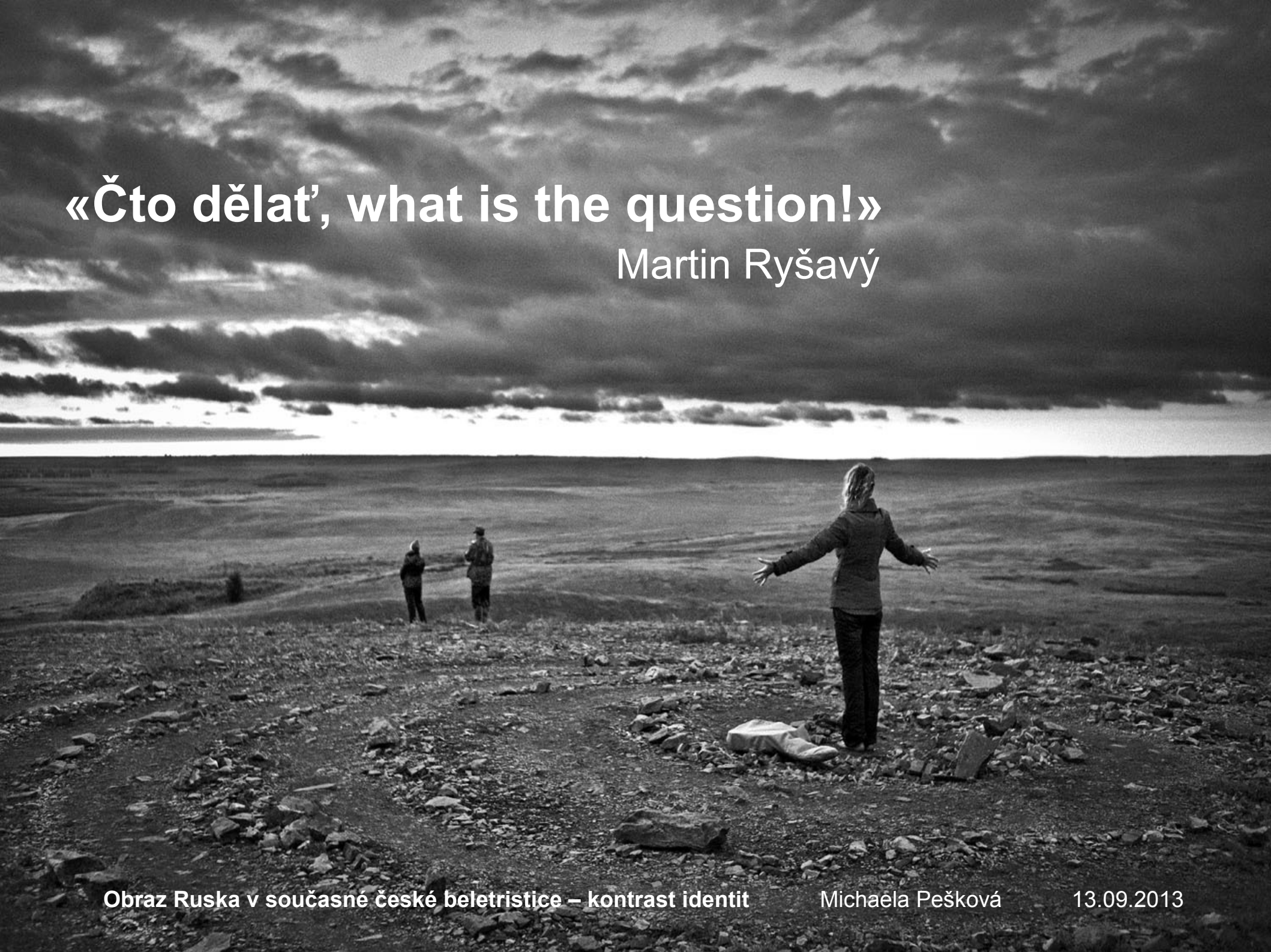
- ▶ pocity geopolitické izolace
- ▶ **Cymburskij** – “Rusko se musí vzdát teritoriálních ambicí v Evropě.”
- ▶ **Dugin** – “Rusko nemůže existovat jinak než imperiálně.”
- ▶ „Co je Rusko?“ a „Kde je Rusko?“

Mapa č. 2 představuje oblasti, které mají klíčový význam pro stabilizaci Ruska v nové geopolitické konstelaci. Na významu těchto oblastí se víceméně shodují dva dominantní geopolitické směry současného Ruska.

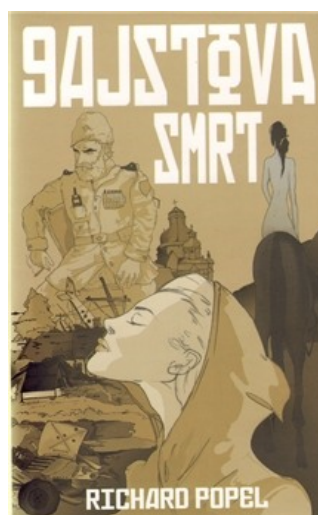
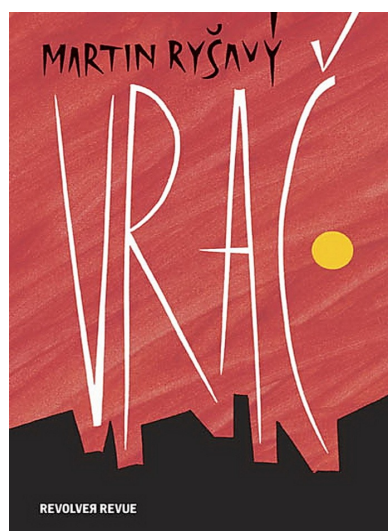
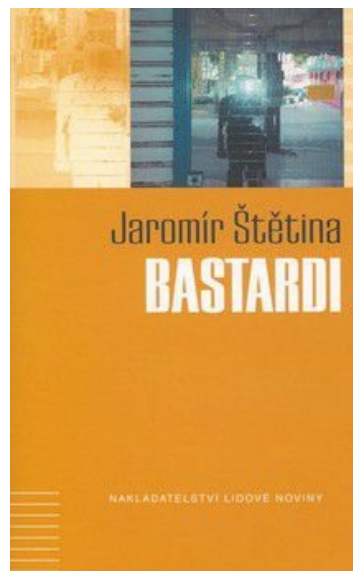
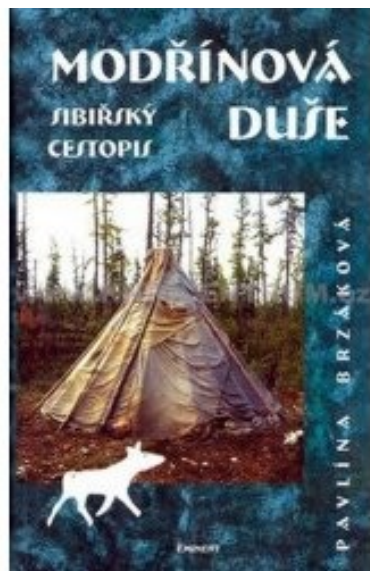
Mapa č. 3 znázorňuje Duginovu představu konsolidace impéria navenek: Vytvoření osy Moskva-Berlín, Moskva-Tokio a Moskva-Teherán.

«Čto dělat', what is the question!»

Martin Ryšavý

Vybrané umělecké texty

*„Jsou věci, které můžeme
současně milovat i
nenávidět.“*

Jaromír Štětina

Vybrané umělecké texty

Titul	Vypravěč	Prostor	Čas	Žánr
Bastardi	Rus (policista)	Kavkaz, Sibiř, okrajově Moskva	Čečenská válka, povstání děkabristů	válečný a historický román
Cesta na Sibiř I a II	Čech (filmový dokumentarista)	Sibiř	90. léta 20. století	cestopisný román
Modřínová duše	Česka (etnologka)	Sibiř	1991-2001	cestopis
Stanice tajga	Dán (antropolog)	Sibiř	1946, 90. léta 20. století	<u>Pseudoetnologický</u> román
<u>Vrač</u>	Rus (metař)	Moskva a periferní centra, Kavkaz	Retrospektiva 2. poloviny 20. století až do současnosti	životopisný, vzpomínkový román
<u>Gajstova smrt</u>	Estonka (prostitutka)	Praha Kavkaz <u>Taganrog</u> <u>Murmansk</u>	Čečenská válka	fantaskní román

Situační faktory vyprávění

- ▶ rozpad impéria
- ▶ divoké Rusko 90. let
- ▶ zánik tradičního života sibiřských národů

- ▶ 2. vlna vyprávění – postupující negativní globalizační vlivy

Česko x Rusko

► vy x my:

”...vaše natovská letadla... vy jste s Míšou (Saakašvili) domluvili proti Vovkovi (Putin)”

Martin Ryšavý

► komercializovaný Západ:

„A vy dva tedy na západ máte namířeno, do říše trhů a efektivní produkce, racionalizace a funkcionalizace.“

Richard Popel

- korektura a ironizace stereotypů
- vytěsnění některých stereotypů jinými

Specifické zobrazení prostoru

- ▶ hyperbolizace velikosti Ruska
- ▶ magie prostoru

“Rusland může všechno pozřít. Obzvláště v zimě.” Richard Popel

„Není na Rusi ... nic jednoduššího než zmizet.“ Jaromír Štětina

Jiné Rusko

- ▶ dříve skrývané Rusko
- ▶ Rusko jako alternativa

„Češi mají za posledních sto let už čtyřikrát vygumované hlavy. Ted' jim je vygumujou popáté. A napíšou jim tam, že všechno, co sem jde z Velké stepi, je zhoubné.“

Martin Ryšavý

- ▶ zduchovnění Ruska

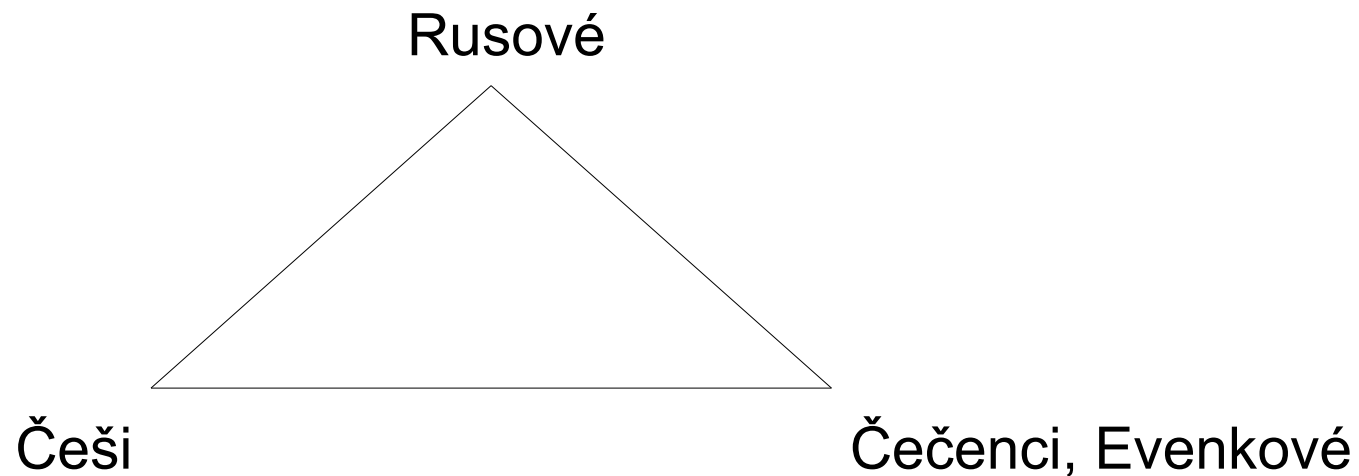
Výběrovost lokalit

- ▶ periferie
- ▶ Sibiř, Kavkaz

Osudy neruských národů

- ▶ porozumění malých (utlačovaných) národů
- ▶ Rusové jako společní nepřátelé
- ▶ paradoxní protiruskost „ruských“ románů

Osudy neruských národů

- ▶ teritorium zcela odlišné od evropského kontextu
- ▶ nikoli ruská (pravoslavná), ale muslimská a paleosibiřská Kultura
- ▶ odlišné morální imperativy
- ▶ počáteční stav světa
- ▶ fascinace žitými mýty
- ▶ tradičnost genderových rolí

= > výzkumy siberiologů, kavkazologů

Osudy neruských národů

- ▶ vybájená očekávání x **vystřízlivění**
- ▶ nová interpretace jevů

„Dřív si myslel, že prosedět celý den na jednom místě, znamená moudrost. Ted' by řekl, že je to pouhá lenost.“

Petra Hůlová

- ▶ nepřijetí domorodci

„Jen sem lezete a koukáte se, jak chcípnu, Co chceš? Ty tady žít nebudeš a nás byste drželi v lese.“

Pavλίna Brzáková

„Má cesta na Sibiř, - málo vídaný způsob, ja spojit nepříjemné se zbytečným.“

Martin Ryšavý

Rusko — prostor pro hledání osobní identity

- ▶ cesta do Ruska jako iniciační cesta
- ▶ probuzení smyslů, instiktů, nových vrstev osobnosti

Kontrast ruské a české národní identity

ruské

velké emoce **X**
fatalismus
rozporuplnost
nekonečné možnosti
tajuplnost
improvizace
nebezpečí

nedostatek civilizace **X**
archaické vědomí

české

uměřenost
nekonfliktnost
středovost
opatrnost
racionalita
systémovost
bezpečí

civilizační nánosy
zastřené vnímání

Kontrast ruské a české národní identity

patriotismus

heroizace

víra

intenzivní hledání

národní identity

X

nedostatek národního povědomí

relativizace

nihilismus

slabé hledání národní identity

„Ruský člověk je vždycky připraven věřit ve všechno možné“

Martin Ryšavý

„Jak budeš bránit svou vlast, když bude válka?“

... „Jestli bude, tak Češi určitě válčit nepůjdou. U nás si na hrdinství nepotrpíme.“

„Že se nestudíš takhle mluvit o svém národu... Kam to povede, když má mladý člověk takovýhle vztah k historii svého národa?“

Martin Ryšavý

Спасибо за внимание!

Fotografie - Martin Wagner: Sibiř